

De Eraut

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 2 September 1917. N°. 2067.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE. Bureau: N.Z. Voorburgwal 98-60, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned.-Indië per jaar f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren en Advertentie: van 1 tot 8 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van leedegaven f —.12 per regel.

„Christus deelachtig.”

Want wij zijn Christus deelachtig geworden, zoo wij althans het beginsel van 'ezen vasten grond tot het einde toe vast behouden. Hebr. 3:14.

Uitert oppervlakkig vat men dit „Christus-deelachtig-zijn” vaak op, als beduidende alleen, dat we deel hebben aan de genade die Christus voor zondaren verwierf.

Toch heeft 't veel dieperen zin. Het maar op 't geen vlak voorafgaat over het Huis van Christus.

We kennen die zegswijze zelf uit ons eigen Staatsleven. Ieder toch weet wat bedoeld wordt met het „Huis” van Oranje. Al stierf toch dit Huis bijna uit, toch weten we nog zeer wel, dat met een vorstelijk Huis bedoeld wordt heel het geslacht, dat er toe behoort.

Wie nu Christus als onzen Koning eert en aanbidt, begrijpt het, dat ook deze Koning een vorstelijk Huis heeft, een Huis niet van steen gebouwd, maar uit personen bestaande, en zich uitstreckende over geslacht na geslacht.

Dit doet vanzelf vragen: Wie zijn de personen, die zich over geslacht na geslacht uitstrekken en saam dit Koninkrijk Huis van Jezus vormen? En op deze zoo diep ingrijpende vraag vindt ge nu het antwoord in Hebr. 10:3, waar wordt uitgesproken, dat de Christus het hoofd is van zijn eigen Huis, men zou kunnen zeggen van zijn eigen Dynastie; en wat volgt nu vlak daarop?

Niet alleen toch wordt gezegd, dat de Christus, evenals elke Koning, een Huis, een Dynastie, en wel een eigen Huis heeft, maar er volgt dan onmiddellijk nog deze verrassende uitlegging op: *Wien Huis wij zijn.*

Wat wil dit nu anders zeggen, dan dat de geestelijke Dynastie van Koning Jezus bestaat uit Gods uitverkorenen, omdat de Christus deze geloovigen in zijn Huis heeft opgenomen.

Wel te verstaan, niet een Huis om in te wonen, maar een Huis, een vorstelijk Huis, een Dynastie waarvan wij leden zijn.

En met het oog hierop nu volgt er dan: *Want wij zijn Christus deelachtig.*

Gelijk er in het Oude Testament profetisch van het Huis Israels gesproken werd, zoo is na de gebeurtenissen van Bethlehem en Golgotha, gelijk deze op haar beurt weer gevolgd zijn door de Verrijzenis en de Hemelvaart, Jezus zelf het Hoofd van dit geestelijk Huis geworden, en zijn 'de uitverkorenen, zoodra ze geloovigen worden, van dit Vorstelijk Huis van Jezus de levende leden. Zij toch zijn dan Christus, het Hoofd van hun Huis, deelachtig geworden.

De geloovigen zijn na hun opnemng in Jezus' geslacht, als men zoo wil, prins en prinsessen van het Koninkrijk Huis van den Christus geworden. Van de ure van hun toebrenging af, behooren ze tot dat Huis van Christus den Koning, en zijn ze de eere van dit Vorstelijk Huis, ja, de eere van dezen hun Koning deelachtig.

Het ligt alles, zoo beslist mogelijk, uitgedrukt in dit stellige zeggen, dat de Zone Gods Koning is over zijn eigen Huis, en dat wij, geloovigen, dat Huis zijn.

Onder de aardse Vorsten nu beduidt dit spreken van het Vorstelijk Huis niet, dat de Stichter van dat Huis aldoor, van eeuw tot eeuw, regeeren blijft. Integendeel, ook in ons land stierf Vorst na Vorst uit het Oranjeslacht, en wat in deze al tezaam bleef, was alleen het Huis van Oranje.

Bij den Christus daarentegen ging dit geheel anders toe. Eenmaal aan 's Vaders rechterhand bekleed, sterft hij niet meer. Hij leeft en blijft leven, en is nog het Hoofd van zijn Huis. En tot dit Huis van den Christus behooren nu allen, die den „Christus deelachtig” zijn, d.i. niet die zijn bloed overerfden, maar in wier geest de Christus met zijn Geest binnendrong en nu woont, zoodat zij thans in eigenlijken zin, al tezaam, het Huis van Christus uitmaken.

Er ligt in dit heerlijke zeggen derhalve niet iets uitwendigs uitgedrukt. Er ligt niet in, dat Christus daarboven aan Gods rechterhand troont, en dat wij op aarde geestelijk leven door de genade van zijn Zoenbloed. Dan toch zou er geen sprake zijn van een Huis, wantoe wij persoonlijk als tot een heilige Dynastie behooren. Het Huis zou beelddraak en geen Huis in eigenlijken zin zijn.

Neen, hetgeen waarop het hier aankomt, is, dat de Christus ons persoonlijk aangrijpt, in ons indringt, in ons woning maakt, en zoo ons opneemt in zijn Koninkrijk geslacht. De Christus blijft niet naast ons staan, en niet over ons zweven, maar dringt in ons in, zet ons inwendig om, zoodat we zijns geestes zijn geworden, en maakt ons zoodoende tot leden van zijn eigen Koninkrijk geslacht en tot leden van zijn eigen Vorstelijk Huis. De engelen staan hoog, want ze zijn de dienaren in het paleis Gods. Maar de verkorenen, die tot het geloof kwamen, staan veel hooger. Hoe jong ook ons Prinsesje nog zij, zij is toch van het geslacht der Koningen en uit hen geboren, en daarom staat dit Prinsesje in rangorde en waardigheid verre, ja zeer verre boven den Oppermaarschalk van het Paleis.

En zoo nu is het ook hier. Legt de Christus beslag op uw persoonlijkheid, en lijft Hij u in zijn heilige Dynastie in, dan zijt gij een kind Gods, gelijk Hij zelf de Zoon van God is, en maakt Hij woning in u, zoodat ge niet meer op u zelf doelt, maar in het Huis van Christus zijt opgenomen.

Een prinses, die met den koning huwt, gaat over in diens Huis, en hoort er toe.

En juist datzelfde nu, wat alsdan door huwelijks plaats grijpt, grijpt bij Jezus plaats doordat de Christus tot u komt en woning in u maakt. Gij zijt dan zijns, van zijn geslacht, levend lid van zijn heilig Huis, en van dat Huis onafscheidelijk.

Ge zijt dan deel van het Huis van Christus, en in dien zin „Christus deelachtig” geworden. Ge hebt dan deel niet maar aan zijn genadeschat, maar aan Hem, aan den Christus zelf. Hij neemt u dan in zich op, en woont door zijn Geest in u.

Dat heerlijke zeggen: „Wien Huis wij zijn”, geeft 't zoo klaarlijk aan, dat de Christus in hen, die waarlijk gelooven, ging inwonen, zoodat niet zij meer in zich zelf, maar de Christus in hen de Bezieler en Levensverruiler is.

Dat dit mystiek, wijl een mysterie, is, spreekt van zelf. Het geslacht der menschenkinderen, dat nu is, gaat straks onder en verdwijnt, en alsoo zal 't een nieuwe menscheid zijn, die in 't nieuwe Paradijs zal zegelpralen. Maar ook dan zal het niet zijn een verzameling van gereed individuen, of een groep van zelfstandige personen, maar een vernieuwd, organisch, innerlijk saamhangend menschelijk geslacht, en de band, die deze nieuwe menscheid tot een onverbreekelijke eenheid saam zal binden, zal niet in hun bloed, en niet in hun zoeken van elkander, maar eeniglijk in den Christus gegeven zijn.

Zijns zullen ze al tezaam deelachtig zijn, een iegelijk naar den dynastischen grondslag, van zijn wezen, en door den Christus, en door Hem alleen, zal al 't gereed volk één geslacht, en wel één geslacht van Christus' Huize zijn.

Dr. A. K.

Kootwijken Scholen

In hartelijken dank ontvangen van C. Bos te Ermelo Lett. a. n. b. f. 5.—. Gevoonden in de Collecte te Broek-op-Langendijk. Geref. Kerk f 2.—. Van N.N. te Bloemendaal f 5.—. Letter J. H. Jr. Zwartsluis f 2.50.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Uit de Pers.

In de *Rijnlandische Kerkbode* schrijft „De Poortwachter” o. m. de volgende stukjes:

De internationale idee. De internationale idee is een echt christelijke. Het is de gedachte van de katholieciteit, de algemeenschap, de volkenamenbindende kracht der kerk.

Reeds in de eerste eeuwen van haar bestaan heeft de kerk het geloof in haar wezen en haar roeping, als volkeren eenheid uitgesproken in de belijdenis: „Ik geloof een algemeene (katholieke) kerk.”

De Paus van Rome heeft de internationale betekenis der kerk alle eeuwen door hoog gehouden, ja, soms getracht als hoofd der wereldkerk ook te regeren over de volkeren der wereld.

Het socialisme heeft de internationale idee van het christendom overgenomen en in de laatste halve eeuw sterk gepromoveerd en zooveel mogelijk in praktijk gebracht.

Het Protestantisme heeft de internationale idee op het allergeringst verwaarloosd.

Vandaar dat het nu bij het doen van vredes-pogingen niet in aanmerking komt.

Protestantisme. „Protestantisme”, wat een nietszeggende naam op zichzelf. Een naam, waaraan met behulp van historische toelichting natuurlijk wel een inhoud te geven is, maar op zich zelf zonder inhoud.

den Rijksdag te Spiers 1529, dat feitelijk het doods-vonnis der Reformatie inhield.

Maar in de praktijk is de naam „Protestantisme” de aanduiding van een mengelmooi, bestaande uit de meest ongelijksoortige elementen.

Men kan er Lutherschen, Gereformeerden, Doopgerinden onder verstaan, hoewel dezen den naam nog het minst voor zichzelf gebruiken hebben.

Men kan er Libertijnen, Arminianen, Modernen onder verstaan, bij wie de naam nog het meest geliefd is.

Maar dit laatste doet ook zien, hoe volstrekt waardeloos de naam Protestantisme is om een geestelijke richting aan te geven.

De internationale machts Socialisme en Katholicisme aan het werk voor den vrede. Gelukkig wendden nu het Katholicisme en het Socialisme hun invloed aan voor den vrede.

Beider poging is wel voorbereid en oprecht bedoeld.

Wat er ook van komt, heidet invloed op het wereldleven zal er door stijgen.

Het Protestantisme daarentegen komt te laat, en zal er, nog meer dan het reeds deed, van zijn invloed en betekenis door verliezen.

Vier eeuwen lang heeft het de internationale idee verwaarloosd, en is het opgegaan in sectarisme en individualisme, in schemmakerij en geestdrijverij. Daarvoor zal het nu de gerechte straf ontvangen.

Officieele Berichten.

De Bilt bij Utrecht, 28 Aug. '17. Zondag j.l. nam onze geliefde Leeraar Dr. F. Drost zegenend afscheid in een overvol kerkgebouw. Z.E.w. sprak een hoog ernstig en bemoeiend woord naar aanleiding van Hebr. 13 vs. 21 en 21. Ouderl. J. L. van Rheenen dankte hem voor deze hartelijke woorden van afscheid, voor al den arbeid in ons midden gedurende juist 7 jaren verricht, waarbij een goede samenwerking bestond tusschen den Leeraar en de overige leden van den Kerkeraad, en verzocht de gemeente den afscheidenden Leeraar en diens familie toe te zingen Ps. 121 vs. 4. Nadat nog eenige zeer waardevolle woorden gesproken waren door Dr. J. Jansen, em. pred. alhier, door de afgevaardigden van de Kerken van Utrecht en Zeist, en door het hoofd der Chr. School, eindigde deze plechtige uitc.

Namens den Kerkeraad, J. K. DE MULDER, Scriba.

Particuliere Synode Zuid-Holland (2e Ged.) op 13 Juni 1917 te Hellevorstsluis. Namens de classis Brielle opent Dr. Verry de vergadering. In het Moderamen worden gekozen D.D. J. W. Landwehr, J. E. Vonckenberg, F. W. Sluiter en C. W. J. van Lummel. Dr. Van Anken leest de notulen voor der vorige vergadering, welke onveranderd worden goedgekeurd. Na behandeling van twee ingekomen stukken, komen aan de orde de verschillende rapporten.

Aan het Bestuur van het Weeshuis te Middelham wordt machtiging gegeven f 2500 te leenen en een hypotheek te nemen groot f 13000, om buitengronden te bekleden.

Op voorstel van Deputaten naar Art. 19 wordt besloten een tweede collecte te houden voor deze zaak.

Het rapport der Deputaten van de zending zal gedrukt en aan de Kerken toegezonden worden.

Aan de Deputaten der Gener. Synode ad. Art. 13 zal worden gevraagd toelichting van den eisch aan onze Synode gesteld.

De volgende voorstellen der Deputaten ad. Art. 11 en 13 worden met algemeene stemmen aangenomen:

1. De Synode ontala Deputaten van het indienen eener begroting. Niemand toch kan tevoren aangeven, welke sterfgevallen of emeritaatsverklaringen te wachten zijn.

2. De Synode bepaalt, dat allen in rekening voor geramenlijke kosten kan gebracht worden door de classis, wat door de Synode van Utrecht als minimum is aanbevolen.

3. De Synode bepaalt, dat bij de verrekking van hetgeen voor emeritaatsgeld moet worden uitgekeerd, wordt oversteeld, dat de Kerk zelf zes maanden na overlijden of emeritaat, voor den emeritus, weduwe en wezenen blijft zorgen, liefst met de aanbeveling, het volle tractement te blijven betalen, gedurende dezen tijd.

4. De Synode bepaalt het percentage der verschillende classen als volgt: Batendrecht 10, Brielle 7 en Dordrecht 15, Gorinchem 11, Rotterdam 37 en Schiedam 20.

Aan den Quatuor Synodi wordt een crediet toegestaan van f 500.

De verschillende rapporten zijn met dank aan de Rapporteurs door de Synode aangenomen.

Op voorstel van de Classis Dordrecht wordt besloten aan de Generale Synode te verzoeken, Deputaten te benoemen ter voorbereiding van een — op nader vast te stellen datum en door de Gener. Synode te bepalen wijze — binnen Dordrecht te houden een Kerkelijke herdenking van de Nation. Synode van Dordrecht 1618-19.

Eveneens neemt de Part. Synode over het voorstel van classis Gorinchem om aan de Gener. Synode te verzoeken Deputaten te benoemen voor de bestudeering van de beginselen, de organisatie en de propaganda van Evangelisatiewerk, welke Deputaten tijdig hun rapport en advies aan de Kerken doen toekomen.

Eene commissie wordt benoemd om met den Kerkeraad van Stellendam te bespreken een bevaar tegen een klassikaal besluit inzake onslag voor Art. R. Kan Stellendam zich daarbij niet nee leggen, dan staat beroep op de Generale Synode open.

De Part. Synode besluit aan de Gener. Synode mede te deelen, dat het Rapport harer Deputaten in verband met de herziening der Staten-vertaling in de vergadering algemeen instemming vond.

Na benoeming en aanvulling der verschillende Deputaten, worden tot afgevaardigden naar de Gener. Synode benoemd D.D. J. H. Landwehr en F. W. Sluiter als primis; D.D. J. D. v. d. Velden en J. E. Vonckenberg als secundis; en de Ouderlingen P. Prins en D. v. d. Valk als primis; en H. C. Trapman en A. de Bruijn als secundis.

Na de gebruikelijke toespraken sluit de voorzitter de vergadering.

C. W. J. VAN LUMMEL, Sub-scriba.

Buitenland.

Duitschland. De 94 stellingen van Claus Harms. Een stem van voor honderd jaren.

Toen men honderd jaar geleden in Duitschland het 300-jarig jubileum der Reformatie vierde, stond in Kiel Claus Harms op en sloeg 94 nieuwe stellingen aan de deur van de Lutherse Kerk. De 94 stellingen die Luther 400 jaar geleden aan de poort van de slotkerk te Wittenberg aansloeg, waren gericht tegen de misbruiken van de pauselijke afdeling; Claus Harms schreef 94 nieuwe stellingen tegen het rationalisme, door welks invloed het kostelijk goed dat men door de Reformatie verkregen had, dreigde verloren te gaan. Ook de hamerlag van Harms weerkloof door het land, evenals die van Luther; meer dan 200 geschriften voort en tegen het getuigenis van Claus Harms tegen het licht. De Hamburger predikant K. Reimers gaf deze dagen de stellingen van Luther en Claus Harms opnieuw uit en wilde daarmee niet de wetenschap, maar het Christendom dienstdoen bewijzen. Want hij is er van overtuigd dat in dezen tijd, hoe ook verschillend van die voor een eeuw, nieuwe kracht uit de stellingen van Claus Harms geput worden kan. Met groten ernst draagt Harms het geloof dat het gezond verstand of de rede tot rechtsmoer heeft, het z.g. rationalisme, voor de rechtbank van Gods Woord en stelt daartegenover het ware Christendom van de Heilige Schrift. Harms wist dat hij door de voorstanders van het „verstandsgeloof”, zou gehaat worden, doch hij is daarvoor niet uit den weg gegaan en heeft zijn vlammend woord laten uitgaan tegen de dwaling, de leugen van zijn tijd. Enkele stellingen van Harms willen we hier laten volgen:

3. Met het idee van een voorgaande reformatie, gelijk men dit heeft opgevat en voortgezet, reformatie met het Lutherdom tot het Heidendom en maakt men dat dit Christendom uit de wereld verdwijnt.

9. Den paus van onzen tijd, onzen Antichrist, kunnen wij ten opzichte van het geloof, de rede; ten opzichte van het handelen, het geweten noemen, welk geweten men de drievochtige kroon heeft opgezet, de wetgeving, het toekennen van lof en de bestraffing.

16. Het is noodig dat een historische toelichting gegeven wordt, hoe het woord „godvreesend” op den achtergrond gedrongen is door het woord „naar geweten” (gewissenhaft) of van geen bewijzen te vinden zijn, dat het zogenoemde „naar geweten” de gewetenloosheid van vroeger bevordert heeft.

17. Wanneer het geweten ophoudt met lezen en het begint te schrijven, dan komt het uit gelijk de handschriften der menschen. Laat iemand mij een zonde noemen, die iedereen voor een zonde houdt.

24. Twee plaatsen, o mensch, liggen voor u, stond in het oude gerangboek. In den nieuweren tijd heeft men den duivel doodgeelagen en de hel afgedamd.

26. Volgens het oude geloof heeft God den mensch geschapen; naar het nieuwe geloof schept de mensch God, en wanneer hij daarmee gereed is, roept hij: ha! (Jes. 44:12-20).

43. Wanneer de rede de religie aantast, werpt zij de paalen weg en speelt met de schelpen, de holle woorden.

44. Zij doet, gelijk de prediker deed, die den physicus Ritter in den echt verhoort. Bij de woorden van het formulier: „Wat God samen-geweerd heeft, scheide de mensch niet”, voegde hij: „als alleen om gewichtige oorzaken”!

64. Men moet den Christenen leeren, dat zij het recht hebben, geen onchristelijke, niet-Lutherse leer op de kansels en in kerk- en schoolboeken te dulden.

67. Het is een zondeling verlangen, dat het moet vrij staan, een nieuw geloof te leeren van een volk, dien het oude geloof geplaatst heeft, en dit door een mond, dien het oude geloof te eten heeft.

71. De rede gaat razen in de Lutherse kerk; zij rukt Christus van het altaar, smijt Gods Woord van den kansel, werpt drek in het doopwater...

73. Het ware te wenschen, dat men in verschillende Lutherse landen den tekst van Lukas 15:18 voor een lekenprek gebruikte: Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan. Dat kon zeer stichtelijk zijn voor menige gemeente, die wellicht met haren prediker, in het vreemde land van het dwaalgeloof, honger en kommer lijdt.

[N.-Amerika. Bill Sunday in New-York. De bekende Evangelist Bill Sunday begon midden April zijn „campagne” in New-York, welke drie maanden duren moest. Hij bezocht een ster aan zijn wagen om aan te duiden dat

hij met het oog op den ontbranden of liever verklaarden oorlog aan Duitschland, zoodat het volk bewerken wilde om trouw te zijn aan het land, als om God te dienen. Bij zijn eerste optreden in New-York verklaarde hij, dat wanneer er bij het einde der campagne voor hem tot belooning van zijn moeite gecollecteerd werd, hij de opbrengst diert collecte die op een f 250,000 geschat wordt, beloofde te zullen geven aan het Roode Kruis en aan het legerwerk der Chr. Jongelingsverenigingen. In een New-Yorksch blad zagen wij uitgetrekt dat Billy een som van anderhalf miljoen vergaderd heeft gedurende den tijd waarin hij als Evangelist optreedt! Gelukkig dat vijanden van het Christendom hem nu niet voor de voeten kunnen werpen: gij zijt naar de stad van zeven miljoen inwoners gekomen om geld te verdienen. In de prediking bij de eerste samenkomst, die door 20,000 personen werd bijgewoond, wakte hij zijn hoorders op om den oorlog mede te strijden tot bevrijding der wereld, en toen hij geëindigd had sprong hij boven op het spreekgestoelte en zwaaid met een vlag, die hij met beide handen vast hield, terwijl al die duizenden in een „hoera” uitbarstten!

De preek handelde over „Gods Grenadiers”. Deze preek was reeds elders gehouden en behelsde een roepstem tot de leden van kerken om getrouwd, ernstig en met geestdrift voor de zaak des Heeren te strijden. Maar deze oude preek was doorvlochten met toespelingen op den oorlogstoestand, waarbij de verzamelde menigte telkens in de gelegenheid was een „hoera” te laten hooren voor het vaderland.

Achter den spreker zat het comité dat de campagne had voorbereid, waaronder John D. Rockefeller en vele anderen, met geheele scharen predikanten. In de omgeving van den tabernakel die voor de campagne gebouwd was, bevonden zich een zestal stations waar geworven werd voor het in dienst treden in het leger. De menschen werden door mannen en vrouwen, op automobielen staande, aangevoerd om soldaat te worden en aldus den strijd tegen het Duitse militarisme mede te strijden. Zoo voorbereid kwam men onder het geboor van Billy Sunday. En toen vernammer zij van den prediker dat hij slechts vaderlanders en verraders kende. „De soldaat die aan geen bevelen meer gehoorzaamt, en toch zich in de vuurlijn bevindt wanneer er slag geleverd wordt, is beter dan de Godvergeten donkoo (mutt) die geen dienst wil nemen en alles doet wat hij kan om anderen van indiensttreding af te houden. In deze dagen zijn alleen de patriotten of verraders ten opzichte van het land en de zaak van Jezus Christus.”

Onder het swaaien van de vlag werd nog meer „hoera” geroepen, toen Sunday sprak over de geschiedenis van de hulp, verleend door de legaties in Peking ter illustratie van de betekenis, die een in dienst treden als verteenwoordiger van God heeft. Maar het gehoor riep even luid „cheer” wanneer er slagen uitgedeed werden op de uniformen (zij die de Driecolors loochenen) en de drankhandelaars. De climax kwam, toen Sunday eenige interviews besprak, waarin hij zich zoo uitgelaten hebben, dat hij gaarne onderscheide medailles van den aardbodem weggevaagd zag. Hij sprak tegen: „Ik heb nooit in het publiek, nooit in een luujzonder gesprek ooit gezegd, dat het Duitse volk van de wereldkaart moest verdwijnen. Ik heb wel gezegd, en herhaal het nu, dat het Duitse imperialisme van den aardbodem moet weggevaagd worden. Voor het Duitse volk gevoel ik niet anders dan liefde, niets dan sympathie, niets dan medelijden. In deze dagen van strijd geloof ik dat gij geen meer loyaal, dapper of vaderlandslievend volk onder de „Stars and Stripes” (het Amerikaanse vandel) zit vinden, dan wat Duitsch bloed in de aderen heeft. Maar het Duitse volk is verkeerd geleid. De leer dat macht recht is, en dat het doel de middelen heiligt, is het geslachten lang ingeprent. Wij hebben ons in den grooten strijd geworpen om het Duitse volk te redden. Wij zouden zoo gaarne zien, dat het vrij gemaakt werd van het militarisme dat het gedurende geslachten tot slaven gemaakt heeft.

Akellig, afschuwelijk, heisch Pruisisch militarisme sta op en zie de vrouwen en kinderen, die gij vermoord hebt toen zij op de koraalriffen van de haven van verloren schepen klommen, terwijl zij de handen uitstrekten naar de „Stars and Stripes”, roepend „help! help! help! help!”

Ziet op het miljoen arme België, dat gemarteld zijn weenende oogen laat gaan over drie duizend mijlen van den oceaan en zijn handen uitstrekt naar de „sterren en streepen”, om hulp roepend!

Ziet op het miljoen arme gemartelde, geschoonden, vermoorde vrouwen en kinderen van Armenië, dat zijn handen uitstrekt naar de „stars and stripes”, smeekende om hulp.

Als niet de dappere mannen onder de vlag van Italië, onder de driekleur van Frankrijk, onder de „Union Jack” van Engeland er waren, zouden de Duitschers reeds op onze heuvelen heken. Als de Engelsche vloot onder de admiraals Jellicoe en Beatty er niet was, zou New-York nu een puinhoop zijn en gij zoudt den prijs betalen. Nu is het Duitse militarisme veroordeeld en de kanonnen van de Vereenigde Staten zullen helpen zijn graf te delven. Wij willen het vernietigen of het zal de wereld verwoesten.

Welk graf is diep genoeg om duizenden pooten, duizend neuzen en duizend klauwen te begraven? Welk grafschijf zal op zijn groeve geschreven worden? Dit grafschijf: „Hier ligt het Pruisisch militarisme, het werd vogelvrij verklaard, omdat het een moordenaar